

e-ISSN:2587-2168

International Journal of
Disciplines Economics &
Administrative Sciences
Studies (IDEASTUDIES
Journal)Vol: 8 Issue: 38
Year: 2022
pp 2002-211Article ID
57678
Arrival
28 December 2021
Published
28 February 2022[Doi Number](https://doi.org/10.26728/ideas.57678)
10.26728/ideas.57678[How to Cite This Article](#)
Tunçman, M.M. (2022).
"Modernizmden
Postmodernizme Geçiş
Bağlamında Postmodern
Örgüt Kuramı",
International Journal of
Disciplines Economics &
Administrative Sciences
Studies, (e-ISSN:2587-
2168), Vol:8, Issue:38;
pp:202-211International Journal of
Disciplines Economics &
Administrative Sciences
Studies is licensed under a
Creative Commons
Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.

Modernizmden Postmodernizme Geçiş Bağlamında Postmodern Örgüt Kuramı

In The Context Of The Transition From Modernizm To Postmodernizm, Postmodern Organizational Theory

Mehmet Mert TUNÇMAN

Vakıflarbankası, İstanbul/Türkiye

ÖZET

Postmodernite ilk olarak tek başına modernist yapıya karşı "düşünümsellik, ironi, yapaylık, rastgelelik, anarşi, parçalanma, pastiş ve alegori" lehine bir tepkiye atıfta bulunan bir mimari terim olarak popüler hale getirilmiştir. O dönemlerden beri ve özellikle son beş yılda artan bir hızla organizasyon teorisyenlerinin ilgi alanlarına girmiştir. Terim şimdi kültürle ilgili popüler söylemde yaygın olarak kullanılmaktadır ve onun yararlılığı ya da başka türlü çağdaş toplumların ortaya çıkan özelliklerini açıklamak için bir araç olarak pek çok tartışma teşvik edilmiştir. Postmodernite ve kültür arasındaki bu bağlantının, onun organizasyon çalışmalarına dahil edilmesini açıklamaya yardımcı olması muhtemel görünmektedir. Bunların çoğu yönetimsel "hızlı düzeltme" türünden olmakla birlikte, normatif reçetelerden kaçınmak ve dikkati dil, mit, sembolizm, ritüel vb. bu akımlar göz önüne alındığında, postmodernizmin örgütler üzerine alternatif bakış açılarıyla ilgilenenler tarafından tartışılmaya başlaması pek şaşırtıcı değildir. Sonuçta, kültürümüz dönüşüyorsa, organizasyonlarımız da dönüşebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Modern, modernizm, örgüt, postmodernizm, postmodern örgüt.

ABSTRACT

Postmodernity was first popularized as an architectural term, referring to a reaction against the stand-alone modernist structure in favor of "reflectivity, irony, artificiality, randomness, anarchy, fragmentation, pastiche and allegory". Since then, and especially in the last five years, it has entered the field of interest of organization theorists with an increasing speed. The term is now widely used in popular discourse about culture, and much discussion has been encouraged of its usefulness or as a tool to describe otherwise emerging features of contemporary societies. This link between postmodernity and culture seems likely to help explain its inclusion in organizational work. While most of these are of the administrative "quick fix" type, avoiding normative prescriptions and diverting attention to language, myth, symbolism, ritual, etc. Given these currents, it is hardly surprising that postmodernism is starting to be discussed by those interested in alternative perspectives on organizations. After all, if our culture is transforming, so can our organizations.

Keywords: Modernism, modern, organization, postmodernism, postmodern organization.

1. GİRİŞ

Organizasyon, insanlar arzu edilen bir son durumu veya hedefi gerçekleştirmek için birlikte çalıştıklarında gerçekleşmektedir. Kasıtlı olarak tasarlanmış aktivite, kendiliğinden doğaçlama veya ikisinin bir kombinasyonu yoluyla olabilmekte, ancak her zaman koordineli olmaya bağlıdır (Bozkurt vd., 1998).

Rekabet, organizasyon için işbirliği kadar önemlidir. Bu çelişkili görülebilmektedir ama değildir. Rekabet, ihtiyaç ve arzuları beslemek için çevreye bağımlılıktan doğmaktadır. Kaynaklar sınırsız olsaydı, organize etme isteği minimum düzeyde olabilirdi (Genç, 2005: 99). Bireyler kendi grupları içinde statü ve konum için rekabet etmekte ve gruplar hakim olma arayışlarında birbirleriyle rekabet etmektedir. Bu nedenle, organizasyonlar hedeflerini gerçekleştirmek için işbirliğine ihtiyaç duysalar da rekabet her zaman organizasyonun bir parçasıdır (Şişman, 1994: 39). İki veya daha fazla insanın tek başına yapamayacakları veya birlikte daha kolay başarabilecekleri işlerini ortak bir amaç doğrultusunda biçimsel kurallar doğrultusunda beraber yapmaları şeklinde yapılaşmışlardır. (MEB, 2012)

Örgüt ortak hedefe veya ortak hedefler bütününe ulaşmak ve bu hedefleri başarmak amacıyla göreceli olarak tanımlı sınırlar çerçevesinde devamlı olarak faaliyet gösteren, bilinçli olarak koordine edilen sosyal bir varlıktır (Robbins, 1997: 3). Örgütler, kendi belirlenen hedeflerine ulaşmak üzere tasarlanmış, tanımlanabilir planları, sistemleri ve yapıları olan kuruluşlardır (Gerloff, 1995: 6).

2. MODERNİZM VE MODERN ÖRGÜT

Çağın gereklerine uygun davranma anlamına gelen modern kelimesinden türeyen modernizm, içinde sürekli bir karşılaştırma, yeniyi arama, homojenlik, aydınlanma ve akılcılık taşır. (Ehrenberg ve Smith, 2012). Modernizmle birlikte yerleşen kalıplaşan tekçi düşünce tarzı sonucu, bireyin kendi düşüncesini belirtmesi yani “Öteki”yi düşünmesinden çekinildiği anlaşılmıştır. İnsanın çalıştığı alanla ilgili kendi fikirlerini tekrar ettiği, tarihte ve kendi bilgisi dahilinde oluşturduğu genel bir süreksizlik teorisiyle; seriler, limitler, birlikler, özel siparişler, farklı özerklikler ve bağımlılıklar kullandığı görülmektedir. Ancak evrim eğrilerini takip ederek teleolojiler ve yaşam metaforlarına sürekli başvuruda bulunabilmek için belirli bir çürütme yapmak gerekmektedir. Bunun için de ayrımların ve dağılımların tanımlanabilmesi için özdeşliğin güvenli formundan ayrıştırılmalıdır. Farklı bir bakışla, daha kesin bilgiye ulaşabilmek ve tüm sonuçları çıkarabilmek için eşik, mutasyon, bağımsız sistemler ve sınırsız kavram tanımlamalarına ihtiyaç vardır (Foucault, 1972: 12).

Geçtiğimiz yıllar içinde modernlik hakkında esasa ilişkin söyleyecek bir şeyleri olan tek yazar olarak Berman, Michel Foucault'yu gösterir. Ancak Berman Foucault'nun görüş ve düşüncelerine olumlu bakmamaktadır. Bu konuda şunları söyler “Foucault'nun dünyasında özgürlüğe yer olmadığını anlarız, çünkü kullandığı dil deliksiz bir ağ, hayatın hiçbir yerden sızmadığı, Weber'in bile tahayyül edemediği denli sınımsız bir kafes oluşturmaktadır. Anlaşılmaz olan, günümüzün bir çok entelektüelin neden bunlarla uğraşmak istediğidir. Bunun yanıtı, korkarım Foucault'nun 1960'lardan kalma mülteciler kuşağına, 1970lerde hepimizi saran o edilgenlik ve çaresizlik hissi karşısında bir dünya-tarihsel mazeret sunuyor olmasındandır.” (Berman, 1992: 53) Asıl ilginç olan burada Berman'm tutumudur. Berman entelektüellerin Foucault'yla uğraşmak isteğini ise garip karşılamaktadır.

Modern örgüt rasyonellik temelinde inşaa edilmiştir. Yani, bir işlem yaparken sonuçlara ulaşmak için hesaplamalar yapmakta, yatırımda bulunacağı zaman, yatırımın getirisini önceden görmek istemektedir (Ehrenberg ve Smith, 2012). Ancak bazı işlemlerde ve eğitim gibi maddi olmayan yatırımlarda geri dönüşü hesaplamak çok kolay olmamaktadır. Yapılacak bir yatırımda hangi sonuçların ortaya çıkacağını tam olarak bilinememesi modern örgüt kavramının temel dayanaklarına uymamaktadır (Kutadgobilik, 2017) . Böylece pratikte modernizm kavramına eleştiri olarak ortaya çıkan belirsizliği ve kurallardan uzaklaşmayı da beraberinde getiren bir kavram olan postmodernizm kavramı ile karşılaşılmaktadır.

Yönetim ve organizasyon teorisine yönelik birçok postmodern yaklaşımın yanılgısı, baştan beri anti-modernist, alternatif bir paradigma olarak, yeni bir kamp olarak anlaşılmalarında yatmaktadır (Yıldırım, 2009). Özellikle 1980'li yıllardan sonra, bilgi üretimi, bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma artmış bireyler, örgütler ve toplum hızlı bir değişim yaşamak zorunda kalmış ve bilginin asıl üretim gücü olduğu postmodern olarak adlandırılan bir döneme geçilmiştir (Lyotard, 1997).

3. POSTMODERN NEDİR?

Postmodern kavramının gündeme gelişine bakıldığında İngiliz John W. Chapman tarafından 1870'li yıllarda resim alanında Fransız resimlerinden daha çağdaş ve öncü olduğu iddiasıyla “postmodern resim” fikri ortaya atılmıştır. Sonraki süreçte Rudolf Pannowitz tarafından 1917 yılında Avrupa kültüründeki değer çöküşlerini açıklamak amacıyla “postmodern insan” kavramı kullanılmıştır. Aynı kavram modernizme karşı gelişen bir olgu olduğu betimlemek amacıyla, 1934 yılında Fererico De Onis tarafından da kullanılmıştır. Ancak modern çağdan kopuş tam anlamıyla İngiliz A. Toynbee'nin “A Study of History” eserini özetleyen D.C. Somervell tarafından ortaya çıkarılmıştır. Postmodernizm sistemli bir kuram olarak değerlendirilebilmesi adına, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde, farklı disiplinler arasında gündeme gelmeye başlamıştır. Örneğin Peter Drucker 1950'li yıllarda postmodern toplumun “Kartezyen dünya bakış açısından” “Yeni bir evren biçimine” geçiş, yeni teknoloji ve iktidar biçimlerinin oluşturdukları durumlara karşı almaları gereken sorumluluklar ve eğitimle, bilginin ilerlemesi sonucu felsefi bir dönüşüme yol açtığına kanaat getirmesi olarak postmodern kavramına yeni anlamlar yüklemektedir. 1961 yılında Huston Smith “Batı Düşüncesinde Devrim” eserinde kavramı bugünkü postmodern kavramına yakın anlamda kullanmıştır. Smith'e göre modernizmin temel savunularından gerçeklik ve onun yasalarının insan aklı tarafından kavranabileceği düşüncesi yerini gerçekliğin bilinemeyeceği ve kuşkunun hakim olduğu postmodern görüşe bırakmıştır. Bu durum büyük anlatılara karşı yeni postmodern anlamlandırmaları da beraberinde getirmiştir (Best ve Kellner, 2011, s.19-23).

Postmodern kavramının sistematik bir yapıyla kavram ve kuramsal yapısını biçimlenmesi 1970 yıllarda olmuştur. Fakat kavram genellikle toplumsal, siyasal alanda tanımlanmak yerine estetik, mimari, sanat gibi alanlarda kendini göstermiştir. Jean François Lyotard'ın “Postmodern Durum” yapıtıyla postmodern kavramını modernite karşısında konumlandırılır, anlaşılır bir zemine taşınmıştır. Lyotard, modernizmin meşruluğuna karşı

kökensel kuşku ve inançsızlık halinin maddi ve düşünsel alanda kopuşlara neden olduğunu söyler ve bunu da postmodernizmle tanımlar (Lyotard, 1997: 7-8).

Lyotard öncelikle: Modernizmin meşruluğuna karşı kökensel kuşku ve inançsızlık halinin maddi ve düşünsel alanda kopuşlara neden olduğunu söyler ve bunu da postmodernizmle tanımlamaktadır. Lyotard, “Postmodern Durum” eserinde ileri kapitalist toplumlarda bilim, bilgi ve teknolojiyi inceleyerek şu an içinde yaşadığımız endüstri sonrası evreyi postmodern durum veya koşul tanımlar ve “Bilim ve devleti meşrulaştırmak” amacıyla kullanılan üst-anlatıların hakim olduğu dönemi de modernliği olarak nitelemektedir. Lyotard, “Zamanın ruhu” ifadesiyle de modern toplumu, “Sanayi ötesi toplum/bilgi toplumu” ile postmodern toplumu tanımlayarak yeni bir çağa geçildiğini söylemektedir. Lyotard postmodern durumu tanımlamada bilgiyi merkeze almaktadır. Bu açıdan en gelişmiş ülkelerin 19. yüzyıldan bu zamana kadar kültür süreçlerinde büyük dönüşümler geçirdiğini ve bu dönüşümleri de postmodern olarak tanımladıkları bilinmektedir. Baudrillard’ın bahsettiği gibi sanayi toplumuna has bir epistemolojinin geçerli hale geldiğinden bahsetmektedir. Bu bakışla Lyotard, belirleyici olan süreç ile sanayi ötesi toplumunun bir önceki sanayi toplumunun tanımlamalarını ve kuramları çöktüğünü ve böylece temsil özelliklerini yitirdiklerini söylemiştir. Aklın ilerlemesi ve özgürlük gibi meta anlatılar güvenilirliklerini yitirerek yerlerini kendi kültürlerinin özelliklerine göre şekillenmiş yerel/küçük anlatılara bırakmıştır. Böylece yerel olana verilen değerin artmasıyla, tek tipleşmenin yerini çoğulculuğa bırakacağını düşünmektedir (Lyotard, 1997: 8-14). Kısaca bakıldığında Lyotard, postmodernizmin Batı uygarlığının dayandığı temel ilkelerin kaldırılması düşüncesiyle hareket ettiğini düşünmektedir. Postmodern çağın girişinin kademeli olduğunu, algılanamaz bir süreçte meydana geldiğini ve değişimin modern zamanların aksine kronolojik bir olay olmadığını, 60’lı yıllardan bu yana süre gelen bir süreç olduğunu ifade etmektedir.

Günümüzde postmodernizm kavramı, sadece toplumsal bilimciler için değil, fakat aynı zamanda sanatsal modernizmle daha yakından ilişkili diğer üç etki alanını da içeren bir tartışmaya işaret etmektedir. Birinci olarak postmodernizm, geçen yirmi yıl zarfında Fransa’da gelişip yaygınlaşan postyapısalcılık ile kuşatılarak tamamlanmaya çalışılmıştır. Postyapısalcılığın J. Derrida M. Foucault ve J.F. Lyotard gibi savunucuları, yapısalcıların dilin ardındaki derin anlamların belirlenebileceği ve asıl anlamlarını iştirebilmemizi sağlayabileceği biçimindeki tezlerini benimsememişlerdir. Söz konusu Fransız kuramcılar bunun yerine anlamın bitişikliği ve dilin kayganlığını vurgulamışlardır. İkinci nokta, postmodernizmin, mimarlık alanındaki tartışmaların etkisi altına girmiştir. Modern mimari, işlevselliği ve etkililiği açısından saf geometrik biçimleri vurgulayan evrensel bir stil benimser ve kullanılan materyaller bakımından bütünleyici olmayan dekorasyon ve süslemeye önem vermezken, postmodernistler, modern mimarinin tek düzelige, dogmatizm ve sanatsal yoksulluğa yol açtığını iddia ederek modernizmin stilini reddederler. Bir başka husus, postmodernizm, modern bilim ve toplumsal bilginin temel ilkelerine meydan okuyarak, Fransız postyapısalcılarına katılan modern pragmatizm felsefecilerinin yeniden canlanmasının bir nedeni de olmuştur (Rust, 1993: 60).

Bu düşünürler, ilerlemeyi en üst düzeye çıkarmaya daha fazla önem veren ve genellikle nesnel gerçeklerin teşvikini ideal bir biçim olarak gören modernizmin aksine, kişisel ve manevi ihtiyaçların en iyi sosyal koşulları iyileştirip daha akıcı söylemleri benimseyerek karşılanacağını düşünürler. Bazı filozoflar, postmodernist söylemi kullananların, modern aklın sağladığı kavramlar ve yöntemler olmadan eleştirilerinin imkansız olacağından, performatif bir çelişki ve kendine referans paradoksunun avı olduklarını iddia etmektedirler (Birkök, 1998, s.5-6).

Günümüzde toplumsal teorilerde, estetik oluşturmada, siyaset tanımlamalarında, üretim alanlarında ve felsefe ile ilişkili varoluş ifadelerinde yeni bir teorinin görülmeye başladığı söylenmektedir. Postmodernizm; yerel/evrensel, moda/akademik, kapitalizmin kendini meşru kıldığı yeni hali, modernizmden ciddi bir kopuş veya modernizmin yenilenip uyarlanmış hali gibi pek çok entellektüelin yorumlamasına göre değişiklik gösteren durumların anlamlandırılmış halidir (Özcan, 2012, s.5-6). Ancak her ne kadar doğası gereği açıklanmaya/belirlenmeye karşı çıksa da kavramın akılda kalıcılığı açısından oluşturulan genel tanımlamalarına rağmen postmodernite, günümüz ve yakın geçmişi tanımlamak amacıyla kullanılan bir kavram olarak kabul edildiği araştırmalar eşliğinde karşımıza çıkmaktadır (Öztaş, 2015).

Postmodernizmin yaygın kullanılan kavramlarına göre bir değerlendirme yapıldığında modernizmin genel eğiliminin “kesinlik” kavramına karşılık postmodernizmin entelektüel pratikte “belirsizlik” kavramını savunduğu görülmektedir. Metinlerin yerine çeşitlilik sunarak metin karşıtlığını getirir ve modern olanı göz ardı ederek düşünceye özgürlük vermektedir (Bayram, 2007, s.38).

Postmodern kavramı özellikle son zamanlarda sosyal bilimlerde sıkça karşılaşılan bir kavram haline gelmiştir. Yalnızca mimari ve edebi alanlarda değil, felsefe, psikoloji, siyaset bilimi ve politika, hukuk, ekonomi, işletme gibi akademik uzmanlık gerektiren çok çeşitli bilim dallarında 20. yüzyılın sonlarından itibaren kendini

göstermiştir. (Brown, 1993:19). Çıktığı dönemde bile çeşitli tartışmalara neden olan postmodernizm, günümüzde de farklı anlamlarla anılmaktadır. Bu bakışla postmodernizmin hakim bir tanımlama tarzının olmadığı söylenebilmektedir. Böylece bu alanda bilinen çağın entelektüel düşünürlerinin yorumlamaları ile kavramın anlaşılması, bu başlıkta amaçlanmaktadır. Postmodernist düşünürlerin başında: Nietzsche, Derrida, Foucault, Barthes, Lyotard, Baudrillard, Debord, Kellner gibi isimler gelmektedir.

Her algının başka bir algı ve anlama götürdüğü kabulüyle oluşmuş “Yapı bozum” akımının postmodernizmin öncülerinden sayılan Jacques Derrida, benzersiz bir gerçekliği savunan modernist bakışı ve Saussure’nin dil bilimine, bilimsel statü kazandırmayı amaçlayan “Yapısal dilbilim kuramı”nı eleştirmiştir. Derrida; dilin yapısalıcıların sınırlı tanımlarından çok daha fazla anlama sahip olduğunu savunmaktadır. Her algı başka bir algıya götüreceğinden dolayı anlam sınırlandırılmaz ve her daim zaman veremez. Böylece Derrida, doğru ve kesin anlamların oluşturduğu üst- anlatılar fikrine karşı çıkmaktadır. Ayrıca anlam sınırlandırılmayacağı için sözün/gösterilenin söylenenden/gösterenden daha üstün olamayacağını savunmaktadır. Buna göre insan çevresinde yer alan dünyayı, evreni, nesneyi açıklamaya çalışsa bile metinler sürekli bir başka insana, evrene ve benzeri olgu ve olaylara gönderim yapacağı için anlamı ertelemektedir. Bu açıdan da kesin anlam oluşmayacaktır ve tek/mutlak doğrudan bahsedilemez (Uçan, 2009: 2294-2297). Yapı bozum her türlü çiftli sistemi parçalamakla, “Farklılığın herhangi bir muhalefet olmaksızın tasavvur edilmesini” hedeflemektedir (Zerzan, 2013: 210).

Althusser’in (1918-1990) yazılarında, bireyleri toplumsal ilişki yapılarının taşıyıcıları ya da araçları olarak sosyal ilişkide ideolojik görülürler. Giddens yapıların hem bir sonuç hem de toplumsal eylemin bir aracı olduğunu göstermektedir. Genel olarak Althusser, Derrida, Foucault ve diğer postmodern araştırmacıların savunduğu fikir ve terminolojik açıdan post yapısalılık kavramı kullanılmıştır. Post yapısalılık açısından ve bazı postmodernistler tarafından metin kontrollerinin ve dayatılmalarının herhangi bir yasaya tabi olmadığını, serbest olduğunu varsayar. Çünkü Derrida’nın da söylediği gibi “Metin dışında hiçbir şey yoktur” ve tanımlanmış tarihsel bilinç, normların hakim çerçevesinde, metin içine sonradan tabidir (Pada, 2009: 75). Bir diğer postmodernist Michel Foucault’nun amacı felsefenin “Doğru nedir?” sorusunu doğrunun tarihsel olarak nasıl kurulduğu sorusuna dönüştürmektir. Dolayısıyla Foucault modern dönemin doğrularının (insan, akıl, sağlık, cinsellik) kurulduğu tarihsel bir süreci ayırt etmeye çabalamaktadır (Zerzan, 2013: 210). Dolayısıyla Foucault modern bilimin bir iktidar aracı olarak, insanların nasıl davranacağını gösteren bir zorlamaya ittiğini söylemektedir.

Postmodernistlerin karakteristik özelliklerine bakıldığında, genel olarak bürokrasi, siyaset, kuruluş, planlama ve tasarımda katılık, düşünme ve düşünce biçimlerinde tek tipliliğe karşı olmalarıdır. Foucault “Sayısız çatışma noktaları” ve “Dirençli güç mikrofizik” tanımı ile insanları nesnel olarak tanımlayan ve sonrasında bu nesnelere bilgi sayesinde kendilerini ve başkalarını yönetme gücünün nasıl oluştuğu hakkında sorulara yanıt aramaktadır. Yerel siyaset açısından değerlendirildiğinde zamanla, baskı sisteminin bilgiye dayalı bir sisteme doğru değişeceğine inanmaktadır. Buna ek olarak, Foucault beşeri bilimler ve insanların yönetimine ilişkin uygulamaların da bilgi ve güç arasındaki ilişkiyi gösterdiğini düşünmektedir (Foucault, 1992: 26-29).

4. MODERNİZM VE POSTMODERNİZM KIYASLAMASI

Aşağıda sunulan tablolarda çeşitli yönlerden modernizm ve postmodernizm karşılaştırılmıştır. Bu tablolarda dikkat çekici olan, teorilerin çok geniş kapsamlı ve farklı tanımlanmış olmasına rağmen iki teori arasında ayrımların gayet net şekilde yapılması olmuştur.

Tablo 1: Modernizm ve Postmodernizm Kıyaslaması

	Modernizm	Postmodernizm
Zaman Aralığı	1750'ler -> 1890-1945	2. Dünya Savaşı sonrası (1968'den sonra)
Genel Retorik	Tutarlı, üniter bir dünya akımı, düzen, hiyerarşi	Elektisizm, gelecek belirsiz, geçmişe metindir.
Teknoloji	Kişisel bilgisayarlar	Ağa dayalı Windows, internet sistemi
Sembolizm	Çekiç ve orak, dünya komizmi, kötü imparatorluk	Anlamdan çıkarılan semboller
Mimari	Biçim işlevi izler	Çoklu, tarihsel reformlar
İktisat	Fordizm, kitle üretimi	Postfordizm, Global yerellik
Bilim	gözlem, bilimsel rasyonalizm	Kuantum fiziği
Siyaset	Büyük, merkezleşmiş siyasi parti nizamı	Mikro siyasal imajların rekabeti, Geç Kapitalizm
Sanat	İzlemcilik, kübizm	Patiş, Montaj
Edebiyat	Roman	TV, popüler kültür
Tiyatro ve Müzik	John Ford- Modern Zamanlar Beethoven, Mozart	Evrensel müzik, X dosyaları, Ucuz Roman- Şen koşucu
Kültür	Üst kültür- alt kültür ayrımı	Popüler Kültür

Kaynak: Demokaan Demirel (2014) ‘Modernizmden Postmodernizme Kamu Yönetimi’ Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi; Elazığ Sf. 173

5. POSTMODERN ÖRGÜT KURAMI

Yönetim alanında yapılan çalışmalar ilk olarak Klasik Okulda başlamış ve okulun cevaplandıramadığı sorulara karşı, özellikle insana bakışı, Neo-Klasik Okulun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu iki yaklaşımın “Kapalı örgüt sistemi”ni esas alması dış çevrenin göz ardı edilmesi Modern Okulun doğmasında önemli etkenlerden biridir. Modern dönemde bilimsel uygulamaların örgütlere uyarlanmasıyla pek çok probleme çözüm bulunabileceği düşünülmektedir. Teknik sorunlara dikkat çekilerek işçilerin yönetimi sorgulamaması amaçlanmaktadır. Yönetimle ilgili ve idari tartışmalarda verimlilik esas önceliklidir. Dolayısıyla yönetimin devamlılığı teknikleşmektedir. İşçilerin önerileri yalnızca sistemi iyileştirmeye dönükse, akla uygun kabul edilmektedir. Bunun dışında toplumsal problemler teknik zorluğa neden olacağı için radikal değişimler ciddiye alınmamaktadır (Murphy, 1995:135-223).

Postmodern örgüt kuramı, formel bir organizasyonun kuramsal boyutu ile insan arasında uyumsuzluklara dikkat çekmektedir. Bununla birlikte; “Organizasyonel beklentiler ile bireysel beklentiler, rasyonel olma ile rasyonel olmama, disiplin ile özerklik, formel ilişki ile doğal ilişki, yöneten ile yönetilen arasındaki zıtlıklar” Modern Örgüt Kuramının üzerinde durup azaltmak istediği durumlardır (Parlak, 2011: 83). Modern Örgüt Kuramı insan davranışlarında yatan nedenleri, üretim araçlarının azaltılması ve nicel yöntemlerin önemine dikkat çekerek örgütün içinde bulunduğu durum değişkenlerinden etkilendiğini yani açık bir sistem özelliği gösterdiğini söylemektedir (Nişancı, 2015:271).

Modern örgütler etkinlik ve verimlilik hedefiyle insanı makinenin bir parçası olarak gören örgütü kapalı bir sistem olarak kabul eden bir düşüncedir. Örgütün etkinlik ve verimliliğin artırılmasını sağlayacak bilimsel ve yönetsel tekniklerin araştırılması sonucu, yöneticilerin daha büyük bir işletmeye sahip olmak isteği ile ortaya çıkmıştır (Nişancı, 2015:265-266). Bilhassa, Sanayi Devrimi yönetimde iki temel değişikliği beraberinde getirmiştir. Sermaye sahibi ile yöneticinin ayrıştığı ve çalışmalarda uzmanlaşma konusunun oluştuğu görülmektedir. Bu durum, ev tipi üretim yerine seri üretime geçişin gerçekleşmesi ve bunun da montaj hattının ortaya çıkmasıyla oluşmuştur (Kayıkcı, 2017).

Postmodernistler günlük yaşamın kumaşını dokumak üzere “mikro anlatılar” ile devam ederler. Onların açıkladığı plana göre değerler yeniden düşünülmektedir. Lyotard’a göre “postmodern durum”u asimetrik zıtlıkların katı hiyerarşilerinin eksikliği ile karakterize etmektedir. Böylece, ilerlemeci akıl ile her şeyin özü, özgürce ifade edilebilmektedir. Modernizmin daha önceden belirlemiş olduğu kurallar bu farklılıkları sınırlayıp baskılamaktan öteye gitmeyecektir. Bu noktada da meta/makro/üst anlatılar etkisini yitirecektir (Lyotard, 1997: 12).

Modern örgütlerin temel problemleri olarak; örgütün verimliliğe ulaşmada çalışanın davranışlarını nasıl kontrol ve dizayn edeceği, örgütün yapısının nasıl kontrol edileceği, yönetim fonksiyonlarının ne olduğu araştırılmak istenmektedir. Buna göre modern örgütlerin temel amacının etkinlik ve verimlilik olup, verimliliğin ancak örgütün yapısıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Genel varsayımlarına bakıldığında (Kayıkcı, 2017);

- ✓ Örgütün verimliliği üretim sürecinin rasyonelliği ile ölçülür
- ✓ İnsan çıkarlarına uygun davranışı seçer, rasyonel davranır.
- ✓ Grup üyeleri üstlerinin yönlendirmesi olmaksızın görevlerinin gerektirdiği ilişkileri yürütemezler. Çalışanlar edilgen yapı olarak görülür.
- ✓ Görev sınırları belirlenmezse çalışanlar yetki sınırlarını aşarlar.
- ✓ Uzmanlaşma verimliliği artırır.
- ✓ Yönetim ilkeleri evrenseldir ve çalışanın özellikleri yönetime etkide bulunmaz.
- ✓ Koordinasyon kendiliğinden gerçekleşmez. Üst yönetim bunu sağlar.
- ✓ Faaliyetler önceden bilinip görevler ona göre şekillendirilebilir.
- ✓ Örgüt içerisinde daha çok biçimsel faaliyetler incelenir.

Yönetim ve örgüt kuramlarında öze bakıldığında modern kavramına yüklenen anlamlar modern dönem ve modern sonrası dönem olarak ayrıma tabi tutulmuştur. Birbirini takip eden bu süreçlerde sistem ve durumsallık yaklaşımları modern dönem olarak ele alındığı ve sonraki dönemde klasik liberal ve kapitalist sanayi üretimine karşı sanayi sonrası yaklaşımlara yer verdiğini ve örgüt kuramlarının da buna göre şekillendiği görülmektedir (Özcan ve Ağca, 2010). Modernizm, akla olan inancı, ilerlemeyle eş tutulacak bir düzeye yükseltmiş olarak tanımlanmaktadır. Dünya, hakkındaki bilgimiz arttıkça giderek daha fazla insan kontrolüne giren bir sistem

olarak görülmektedir. Bu tür bir inanç sistemi için ortak terimler pozitivizm, ampirizm ve bilimdir. Hepsi zihnin doğayı anlama gücüne olan inancı paylaşmaktadır. Elbette modernizmin farklı politika ve metodolojilere sahip birçok versiyonu vardır ancak bunların özünde tartışılmaz bir rasyonalizm ve araştırma sonuçlarını diğer rasyonel varlıklara iletmenin nihai olarak mümkün olduğuna dair bir inanç vardır (Özcan, 2012).

Douglas Kellner, "Postmodernizm" kavramının tanımı ve geçmişi ışığında, eleştirel bir toplum teorisinin yeniden inşasını hedeflemektedir. Postmodern çağdaş bilim, var olan bilim pragmatizminin farklılaştırıcı, düşünsel ya da paralojik etkinlik işlevini işaret etmek ve çalışanlara farklı olmaları için istekte bulunmaktadır. Lyotard her ne kadar büyük anlatılara itiraz etse de, Kellner büyük anlatılar olmaksızın genel bir postmodern örgüt teorisini ortaya koymanın olanaksızlığından bahsetmektedir (Sallan ve Boybeyi, 1994:319). Aynı zamanda düşünsel olarak da işletmelerdeki modern felsefenin ihmal ettiği konulara dikkat ederek üretimdeki verimliliği arttırmayı amaçlamaktadır (Göktolga, 2012). Bu açıdan postmodernist bakışa göre örgütlerde yaşanan teknik değişimler bürokrasinin sorunlu yapısını değiştirmede yeterli olamayacaktır, daha çok örgütlerin insani temeller üzerinde geliştirilmesi gerekmektedir. Modern örgütler işin nasıl yürütüleceğini belli kurallara bağlı kurumlarla gerçekleştirirken, postmodern örgütler kendi kendini yöneten kontrolsüz organizasyonlarla ilişkilendirilmektedir. Çünkü postmodernist örgütlerin amacı davranışların sistematik bir düzende ilerlemesinden ziyade, insani istek ve ihtiyaçlara etkin biçimde cevap bulmaktır. Kendisini yönetebilen bir örgüt, otorite ve kurallar var olmaya devam ederken işyerini işçilerin şekillendirmesine olanak sağlamaktadır. Böylece organik örgütlenmeler yani esnek yapılarda yönetim insana karşı duyarlı olmaktadır (Gephart, 1996:40-41).

Postmodernist örgüt kuramına her düzen tipinin deneyimlenerek oluşması gerekmektedir. Modernistlerin her örgüt tipine uygun tek yapı görüşüne karşı örgütlerin kendine has yapılanmalarının olabileceğini kabul etmektedir (Murphy, 1995:154). Yani postmodern örgütler esnek yapı olmaları yönüyle farklılık göstermektedir. Böylece fonksiyonel ve bölümler arası farklılık oluşturmada, ademi merkezîyetçi özellikler göstererek esnek liderliği benimsemekte, katılımcılığa önem veren, enformasyon ağırlıklı bilgi aktarımına sahip ve insani istekleri etkili biçimde çözebilmek için kendi kendini yöneten çalışma ekipleri kurmaktadır (Saroğlu, 1999:221).

Modern sonrası dönem olarak yönetim ve örgüt kuramlarında gerçekleşen değişimler Stewart'a göre üç başlık altında toplanmaktadır. Öncelikle modern örgütlerde hiyerarşik ve bürokratik yapılanmalardan ziyade, kendi kendini yönetebilen ve iş bölümünün azaldığı bir yapılanmaya geçiş esastır. Diğer bir tanımlamada her bölümün yönetimsel ve iş süreçlerinin özünde yaşanan değişiklikler olarak belirlenmiştir. Son olarak teknolojik gelişmeler ile iletişim ve bilgi alanında hızlı yaşanan değişimlere ayak uydurabilmek adına dinamik bir örgüt yapılanmasının gerekliliğidir. Bunun için entelektüel sermayenin unsurları; insan kaynağı, yapısal sermaye, müşteri ilişkileri ve iş süreçleri işletmenin yönetiminde yer alan önemli yönetsel sorumluluklardır (Stewart, 1997: 20).

Tablo 1'de modernizm ve postmodernizmin genel olarak kıyaslanması yapılmış, aşağıda Tablo 2'de ise yönetim prensipleri açısından bir kıyaslama yapılmıştır

Tablo 2: Yönetim Prensipleri Açısından Modernizm ve Postmodernizm kıyaslaması

	Modern	Postmodern
Planlama	Kısa dönem kar hedefleri	Uzun dönem kar hedefleri
	Seri üretim	Esnek üretim
	Çalışanlar maliyettir	Çalışanlar yatırımdır.
	Dikey planlama	Yatay planama
Örgütlenme	Yukarıdan aşağıya odaklanır	İç ve dış müşteriye odaklanma
	Planlama düzenlidir	Planlama bozukluk ve karışıklığa yol açar
	Her Çalışma Bir İş (Vasıfsız Rutin İşler)	İş takımı çoklu- becerikli çalışanlar
	Çalışan- Yönetici Çatışması	Çalışan - yönetici işbirliği
Etkileme	Departmanlara Ayırım	Geçirgen sınırlara sahip esnek sistem
	Dikey Yapı İyidir	Yatay yapı iyidir
	Homojenlik güçtür	Farklılık güçtür
	Söz hakkı üstlerindir	Çok seslilik ve farklılık bir değerdir
Etkileme	Uzmanlaşma, biçimselleştirme, rutinleştirme, parçalanma ve işbölümü verimliliği artırır	Uzmanlaşma, biçimselleştirme, rutinleştirme, parçalanma ve işbölümü verimliliği azaltır.
	Otorite üst yönetimce verilir. (Formel)	Otorite takım tarafından lidere verilir
	Dışsıl ödül ve ceza	İçsel, güçlendirilmiş, sahiplenilmiş iş süreci
	Her yerde denetim mekanizması	Kişiler kendi kendini disipline eder
Etkileme	Kadınlara erkeklerin %68'i ödenir, azınlıklara daha az	Kadınlar ve azınlıklarda eşit muamele
	Söylemi beyaz erkek tarzıdır	Çok seslilik, çoklu mantık
Etkileme	Bireysel teşvikler	Takım ruhu

Yönelim	Teori X veya Y	Teori S (Hizmet eden lider)
	Çok katmanlı, çok kurallı, merkezileşmiş	Az katmanlı, yaygın, merkezleşmemiş
	Patron (yönetim) odaklı	İnsan (çalışan, müşteri odaklı)
	Kariyer yolu beyaz erkeklere açıktır	Kadın ve çalışanlar için de eşit kariyer olanakları
Kontrol	Çalışanlara ne yapılacağını söyler	Vizyoner (Yön gösterici)
	Merkezi kontrol	Dağıtılmış kontrol
	En sonunda denetim	Kalite kontrol herkesin işi
	Mikro gözetim	İki taraflı kontrol
	Kırmızı bant	Otokontrol, bağlılık
	Bilgi depolama	Bilgi paylaşımı
	Piramidin üstündekileri eğit	Çalışanları eğit
	Sonuç kriterlerini ölç	Süreç kriterlerini ölç
Bilgi sırdır	Herkes bilgi verilir	
	Korkuya dayalı kontrol	Kendini kontrol

Kaynak: <http://www.rcopper.com/files/Ch Postmodern Managing Intro.pdf> Erişim tarihi: 25.01.2013

Modern örgüt alanının temel yetersizlikleri, geleneksel bürokrasi yapısında örgütsel sistem ve organizasyonda yapılacak çeşitli yöntem değişikliği ve yaklaşımlarla giderilebilecektir. Yeni düşünce tarzına göre kuruluş tarafından belirlenen göreve odaklanmak yerine genel mesaj içeren ilkelerle çalışanlara belli ölçülerde esneklik bırakılması mevcut problemlerin çözümünde doğasına uygun sonuçlara ulaştıracaktır. Bir kez oluşturulan sert prensipler değişen koşullar doğrultusunda istenilen verimi sağlamakta eksik kalabilmektedir. Ayrıca sürekli öğrenme, teknolojinin hızlı gelişimiyle birlikte uygulama ve bilginin hızla eskimesi gibi durumlar çalışanlara inisiyatif sağlanarak kolektif örgüt zekası oluşturulmasıyla hızla değişen görevlerin yeniden tanımlanmasında kolaylık sağlayabilmektedir (Saroğlu, 1999:222). Yalnız yönetimdeki bu esnek yapılanma postmodern çağda kontrol mekanizmasının terk edildiği anlamına gelmemektedir. Sürekli değişen şey sistemdeki kontrol sürecini yönetmek için kullanılan araç ve yöntemlerdir. Çağın gereği olarak yeni geliştirilen açık ve gizli sosyal kontrol yöntemleri, çalışma gücünün giderek bulanıklaşan sınırlarına ve parçalanmış kimliklerine bir cevap niteliğindedir. Bu durumda çalışan birden fazla kimlik ve role sahip, aynı anda otorite ve bağlılık duyuları barındıran, resmi çalışan rolü ile gayri resmi çalışmayan kişidir. Bu belirsizlik ortamında yönetsel bir yaklaşımda uzun vadede tüm çalışanların bütünleşerek harekete geçirebileceği başarılı bir sosyal kontrol stratejisi geliştirmek bu dönemde çok daha zordur. Bu açıdan bakıldığında düzenin devamlılığını sağlayabilmek açısından hedef, çalışanların kalplerini ve zihinlerini kazanarak örgütsel misyona entegre etmektir. Böylece oluşan kurum kültürün görevi çalışanların kimlik ve aidiyet duygusuyla kuruluşun ekonomik önceliklerini (verimlilik ve kalite) bir araya getirmektir (Lonar, 2005:110-116).

Toplumsal yapıların esnekliğinin artırılması, dolaylı olarak bilgi ve işlemleri uygulayan teknik uzmanların kontrolü içselleştirmesi sistemde postmodern bir strateji olarak bilinçli kullanılmaktadır. Buradaki amaç organizasyonun sürekliliği için kendi yönetim tanımlarını aramaya çıkmasıdır. Bu amacı karşılamaya yönelik olarak karşımıza çıkan yönetim anlayışı da Toplam Kalite Yönetimi'dir. Bu gerçeklik bağlamında postmodern dönemin yönetim ve örgüt kuramı kabul edilen Toplam Kalite Yönetimi şirket içindeki aile atmosferini çoğaltarak motivasyonun artmasına ve böylece daha yüksek kar oranına ulaşmaya olanak tanımaktadır. Aynı zamanda Toplam Kalite Yönetimi çeşitli rekabetçi kültürlerle karşı varlığını devam ettirebilmek adına organizasyonun işlevsel ve sosyal yönünü bütünleştirmede kurumsal değer ve normlardan yararlanmaktadır (Lonar, 2005:116-117).

Postmodern örgüt kuramı; bizim ona dair söylemsel kavrayışlarımız tarafından inşa edilmekte, bu kavramlar kolektif olarak sürdürülmekte ve anlamlandırma sürecinde sürekli olarak yeniden müzakere edilmektedir. Bunun sonucu olarak, olaylara bir mantık "sistemize etmeye", "tanımlamaya" veya empoze etmeye çalışmayı bırakmamız ve bunun yerine tüm projelerimizin sınırlarını tanımamız tavsiye edilmektedir (Lyotard, 1997). Dilin "gerçekliği" oluşturmadaki rolü bu nedenle merkezidir ve "gerçeği" keşfetmeye yönelik tüm çabalarımız, oldukları gibi yani söylem biçimleri olarak görülmelidir. Buna ek olarak, toplumun fiilen dönüşüm içinde olduğu, geçen yüzyıl boyunca bizi oluşturan kapitalist veya sanayici sistemlerle çok az ilişkisi olan yeni sosyal varlık biçimlerinin ortaya çıktığı sıklıkla ileri sürülmektedir. Bu akımları birbirine bağlamak, yeni dünyanın yeni metodolojilere ve sosyal süreçlere yeni bakış açılarına ihtiyaç duyduğu varsayımdır (Murphy, 1995).

Literatürde sayısal olarak en yaygın tema, klasik organizasyonlardan birçok yönden farklı olan yeni ve bir tür olarak ortaya çıkan organizasyon yapılarının olduğunu iddia edilmektir. Bu bağlamda Heydebrand (1989), postbürokratik bir örgütsel formun doğuşuna tanık olduğumuzu öne sürmektedir. Heydebrand (1989), "...sosyal yapıların esnekliğini artırmaya, onları kültürel ve ideolojik kontrol dahil olmak üzere yeni dolaylı ve içselleştirilmiş kontrol biçimlerine uygun hale getirmeye yönelik tamamen kasıtlı, bilinçli bir postmodern stratejidir" diyerek açıklamıştır. Bu tanım Cooke'da (1990) tekrarlanmıştır. Yazar, bürokratik yapılanma

yöntemlerinin yerini “postmodern şirket”in aldığını öne sürmektedir. Net bir güç merkezi veya uzamsal konumu olmayan sayısal ve işlevsel olarak esnek bir yapı, bu nedenle “postmodern” sınıfının bir örneği olacaktır. Benzer bir örnek, yazarın çalışma dünyasındaki değişiklikleri istatistikler ve referanslarla destekleyerek belgelediği ve postmodern bir yapı biçiminin ortaya çıkışını görebileceğimizi öne sürdüğü Whitaker (1989) tarafından gösterilmiştir. Alvesson (1990), postmodernist düşünce biçimleri ile imgelerin ve sahte fikirlerin artan önemi arasındaki çakışmaya dikkat çekmektedir.

Bu temaların çoğu, Stewart Clegg'in (1990) son kitabı Modern Organizasyonlar'da tekrarlanmış ve analiz edilmiştir. “Postmodern Dünyada Örgütlenme Teorisi” alt başlığına sahiptir ve postmodern organizasyon kavramını ampirik verilerle temellendirmeye yönelik açık bir girişimdir. Bürokrasi temasındaki modernist çeşitlemelerle çok az ilişkisi olan veya hiç ilgisi olmayan yeni ortaya çıkan örgütlenme biçimlerinin olduğunu savunmaktadır. Bu kuruluşlar “farklılıktan arındırılmıştır” (Lash 1990), esnektir, niş pazarlanmıştır, bilgi teknolojisi ağları ve taşeronluk tarafından bir arada tutulan çok yetenekli bir işgücüne sahiptir (Clegg 1990: 181). Clegg (1990: 218), yüksek emek sorumluluğu, süreç değişkenliği ve ürün yeniliği ile organizasyon biçimlerinin gelişimi hakkında uluslararası kanıtlar sağlayarak bu iddiayı desteklemektedir. Clegg (1990), postmodern örgütsel biçimleri, İsveç'te olduğu gibi, endüstriyel demokrasinin gelişimi ve emekteki becerilerin geliştirilmesi için ilerici fırsatlar sunmalarına rağmen, henüz nispeten keşfedilmemiş alanlar olarak açıkça görmektedir. Bununla birlikte, postmodern örgütlerin baştan çıkarıcı, ancak özünde baskıcı ve dışlayıcı olma olasılığı da vardır. Bu örgütler, Japonya'da olduğu gibi, açık bir ayrıcalık tabakalaşmasına sahip bölümlere ayrılmış bir işgücüne sahiptirler. Örgütsel gelişim mantığının “Alternatif Yok” eğilimine karşı, Clegg (1990), postmodern dünyanın ihtiyaçlarına en iyi uyan yeni biçimlerin geliştirilmesinde bir seçim olduğunu savunmaktadır.

Daha bilinçli bir teorik düzeyde, 1988'de Robert Cooper ve Gibson Burrell, Organizasyon Çalışmaları'nda postmodernist kaygıların örgütlerin incelenmesiyle olan ilişkisini göstermek için açık bir girişim olan bir dizi makale yayınlamaya başlamışlardır (Cooper ve Burrell 1988; Burrell 1988; Cooper 1989). İlk makalede, Cooper ve Burrell (1988), modernist-postmodernist tartışmanın doğasını ana hatlarıyla belirterek başlamaktadır. Argümanlarının merkezi bir özelliği, Weber'in rasyonel bürokratik organizasyonun "demir kafesi" konusundaki endişelerine bir dönüşü yansıtmasıdır.

Bakıldığı zaman postmodernistin amacı bütünleştirmek değildir, çünkü bu boşa bir çabadır. Bunun yerine, dilin ve eylemin asla nihai olmadığı, yalnızca daha fazla olasılıklara yol açan bir oyun içindeki hareketler olduğu anlamında örgütlenmenin temel istikrarsızlığını kabul etmektedir. Postmodern proje bunun yerine normallik duygumuzu bozmaya, tanıdık olanı tuhaflaştırmaya çalışmaktadır. Bir teoriyi yargılamanın tek kriteri, onun hoşlandığımız veya hoşlanmadığımız toplumsal yaşam kalıplarına uygun olduğunu hissedip hissetmediğimizdir; olumlu ya da olumsuz sonuçları olduğunu hissedip hissetmediğimizdir. Örgütsel teoriyle ilgili olarak Gergen (1986), postmodern bir yönde hareket etmeye başlayan giderek artan bazı yazıların olduğunu belirtmektedir. Örnek olarak (diğerlerinin yanı sıra) Gareth Morgan'ın Organizasyonun Görüntüleri'nden alıntı yapmaktadır. Gergen'in (1986) makalesinin sonuna doğru kendi önemli katkısı Cooper ve Burrell'den (1988) yararlanmakta ve Foucault'ya borçlu olan örgütlerde bir iktidar teorisi formüle etmeye çalışmaktadır. Bu, bir organizasyon içinde uygulanan rasyonalitelerin göreceli ve kolektif olduğunun vurgulanmasını içermektedir. Herhangi bir organizasyonun içinde veya dışında doğruluk ve bilgelik için mutlak bir kriter yoktur ve kullanılan bu 'gerçekler', müzakere içinde başkaları tarafından sürekli olarak yeniden müzakereye ve yeniden kodlamaya tabidir. Bu sürekli akış durumu göz önüne alındığında, güç, gösterenleri kabul edilebilir örgütsel amaçlar üzerinde anlaşmaya zorlama meselesi haline gelmektedir. Bunun yol açtığı temel organizasyonel sorunlardan biri, yerel rasyonalitelerin, muhasebenin, pazarlamanın ve benzerlerinin artan sağlamlığı ve yerel olarak kabul edilen dillerin dışında konuşma kapasitelerinin artmasıdır. Bu, organizasyonların ve organizasyon içindeki departmanların, rasyonelliklerinin dışında kalanlar üzerinde kontrol sağlamak için giderek daha güçsüz hale gelmesiyle sonuçlanmaktadır. Gücü geri kazanmak, bu anlamı yakalama girişimini önlemek için kuruluşların dilin içerdiği anlam sızıntılarına daha açık olmaları gerekmektedir.

6. SONUÇ

İnsan, çağ, teknoloji, bakış açısı ve düşünce yapısı değişim içindedir. Bu değişim ve farklılaşma sanat, mimari, edebiyat gibi insanın içinde olduğu tüm alanlarda kendini gösterdiği gibi örgüt yapısında da kendine yer bulmuştur. Daha esnek, teknoloji yanlısı, inovatif ve rekabete dayalı gelişme gösteren postmodern örgütlenme kesinlikten çok belirsizlik ve kaos içindeki düzen kavramlarını gündeme getirmiştir.

Postmodern örgütler, rasyonalizmin egemen olduğu modernist teori tarafından tanımlanan geleneksel örgütlenme ilkelerinden kopmuş örgütlerdir; aynı zamanda postmodern toplumun değişen çevresel koşullarına

yanıt olarak yeni ve özgün biçimler ve uygulamalar geliştirmiş olmalarıyla da karakterize edilirler. Bu tür örgütler, hem epistemolojik olarak modern olmadıkları ölçüde hem de yeni ve farklı çalışma ve düzenleme kalıplarını benimseyip yarattıkları ölçüde tanımlanabilir. Bununla birlikte, modern örgütlenme yöntemlerinin devam eden ısrarı şüphe götürmemektedir (Boje, 2006).

KAYNAKÇA

- Alvesson, M. (1990). "Organisation: from substance to image". *Organization Studies*, 11(3), 373-394.
- Bal, H. (2015). *Nitel Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. İstanbul: Sentez Yayınevi
- Baransel, A. (1993). *Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi*, 3. Baskı, İstanbul: Avcıol Basın-Yayın.
- Bayram, Y. (2007). "Postmodernizm Üzerine". *Baykara Dergisi*, 4 (2), 37-39.
- Berman, M. (1992). *Modernlik Dün, Bugün ve Yarın*, (Çev: Ümit Altuğ), İstanbul: Birikim Yayınları.
- Best, S. ve Kellner, D. (2011). *Postmodern Teori*, Çev. Mehmet Küçük, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Birkök, C. (1998) "Modernizm'den Postmodernizme: Yeni Problemler", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2(2), 25-38.
- Birkök, M. C. (1994). *Bilgi Sosyolojisi Işığında Kimlik Sorunu*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Boje, D., (2006), "What Happened on the Way to Postmodern? Part II", *Journal of Administrative Theory&Praxis*, 28(4), 479-494.
- Bozkurt, Ö., Ergun, T. ve Sezen, S. (1998). *Kamu Yönetim Sözlüğü*, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Brown, S. (1993), "Postmodern Marketing?", *European Journal of Marketing*, 27(4), 19-34. Clegg, Stewart, R. 1990). *Modern organisations*. London: Sage.
- Brown, S. (1993), "Postmodern Marketing?", *European Journal of Marketing*, 27(4), 19-34.
- Cooke, P. (1990). *Back to the future: modernity, postmodernity and locality*. London: Unwin Hyman.
- Cooper, R. and Burrell, G. (1988). "Modernism, post modernism and organisational analysis: an introduction". *Organization Studies* 9(1), 91-112.
- Demirel, D. (2014) "Modernizmden Postmodernizme Kamu Yönetimi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 170-180
- Ehrenberg, R. G. and Smith, R. S. (2012). *Modern labor economics: Theory and public policy*. Prentice Hall.
- Fişek, K., (2005), *Yönetim*, Ankara: Paragraf Yayını.
- Foucault, M. (1972), *The Archaeology of Knowledge and The Discourse On Language*, Çev. A.M. Sheridan Smith, New York: Pantheon Books.
- Foucault, M. (1987). *Söylemin düzeni* (Çev: T. Ilgaz,). İstanbul: Hil Yayınları.
- Foucault, M. (1992), *Hapishanenin Doğuşu*, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, Ankara: İmge Kitapevi.
- Genç, N. (2005). *Yönetim ve Organizasyon*, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Gephart, R., (1996), "Management, Social Issues and The Postmodern Era", (Eds. D.Boje, R. Gephart and T. Thatckenery), *Postmodern Management and Organization Theory*, Thousand Oaks, London, Sage Publications.
- Gergen, K. (1986). "Organisational theory in the postmodern era". *Paper presented at the Rethinking Organisation conference*, University of Lancaster.
- Gerloff, E. A. (1995). *Organizational Theory and Design*, Singapore: McGraw-Hill.
- Göka, E. (1993). "Küller Arasındaki Ruh", *Birikim Dergisi*, 49, 25-35.
- Göktolga, O., (2012), *Postmodernite ve Siyasal Kimlikler*, Malatya: Bilsam Yayınları.
- Heydebrand, W. (1989). "New organizational forms". *Work and Occupations*, 16(3), 323-357.
- <http://www.rcopper.com/files/Ch Postmodern Managing Intro.pdf> Erişim tarihi: 25.01.2013

- Kayıkçı, S. (2017), *Yönetim ve Örgüt Kuramı Dersi*, Lisans Ders Notu.
- Kellner, D., (1998), *Toplumsal Teori Olarak Postmodernizm: Bazı Meydan Okumalar ve Sorunlar*, Der. Mehmet Küçük, (2000), *Modernite Versus Postmodernite*, Ankara: Vadi Yayınları.
- Lash, S. (1990) *Sociology of postmodernism*. London: Routledge.
- Lonar, D., (2005), “Postmodern Organization and New Forms Of Organizational Control”, *Economic Annals*, 165, April-June, 105-120.
- Lyotard, J. F., (1997), *Postmodern Durum*, Çev. Ahmet Çiğdem, Ankara: Vadi Yayınları.
- MEB, (2012). *Örgüt İletişim*, MEB Yayınları, Ankara.
- Murphy, J. W., (1995), *Postmodern Toplumsal Analiz ve Eleştiri*, Çev. Hüsamettin Arslan, Eti Yayınları, İstanbul.
- Nişancı, N. Z., (2015), “Geçmişten Günümüze Yönetim Düşüncesi”, *Geçmişten Günümüze Yönetim Düşüncesi*, *Yönetim Bilimi Dergisi*, 13(25), 257-294.
- Özcan, K. ve Ağca, V., (2010), “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışında Postmodernizmin İzleri”, *Amme İdaresi Dergisi*, 43(3), 1-32.
- Özcan, K., (2012), *Postmodern Örgüt Kuramı*, Ankara: Gazi Kitapevi.
- Özsevgeç, Y. (2017). “Postmodernizm Üzerine”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 135-142.
- Öztaş, N., (2015), *Yönetim ve Örgüt Kuramları*, İstanbul: Otorite Yayını.
- Pada, R. T. S. (2009). “Iterability and Differance: Re-tracing The Context Of The Text”, *Kritike*, 2(2), 68-89.
- Parlak, B., (2011), *Yönetim Bilimi ve Çağdaş Yönetim Teknikleri*, İstanbul: Beta Yayını.
- Robbins, S. P. (1997). *Organization Theory: Structure, Design, and Applications*, 2. Baskı, New Jersey: Prentice Hall.
- Rust, V. (1993). “Postmodernizm ve Eğitime Yansımaları”, (Çev: Kemal İnal), *Birikim*, 49(2), 15-29.
- Sallan, S. ve Boybeyi, S., (1994), “Postmodernizm-Modernizm İkilemi”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 15, 313-323.
- Saroğlu, H., (1999), “Çağdaş Yönetim Yaklaşımları ile Postmodern Yönetim Yaklaşımının Karşılaştırılması”, *Öneri Dergisi*, 2(11), 217-222.
- Stewart, T. A. (1997), *Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations*, New York: Double Day/Currency.
- Şişman, M. (1994). *Örgüt Kültürü*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Büyük Türkçe Sözlük*. 2011. <http://tdkterim.gov.tr>
- Uçan, H., (2009), “Modernizm/Postmodernizm ve J. Derrida’nın Yapısökümcü Okuma ve Anlamlandırma Önerisi”, *Turkish Studies, International Periodical For The Language, Literature and History of Turkish or Turkic*, C.4, S.8, (2283-2306).
- Uğur, A. (1992). “Postmodernin Siyasetle İlişkisi Üzerine”, *Defter Dergisi*, 18(2), 35-50.
- Whitaker, A. (1989). ‘The transformation in work: towards the post modern organisation’. *Paper presented at the Rethinking Organization conference*, University of Lancaster.
- Yıldırım, M. (2009). *Modernizm, Postmodernizm ve Kamu Yönetimi*, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 25-35
- Zerzan, J., (2013), *Gelecekteki İlkel*, Çev. Cemal Atilla, Kaos Yayınları, İstanbul.